

Vəliyeva-Həsənzadə L.Y., Mustafayeva D.M.

BİZİM TƏCRÜBƏMİZDƏ PARALİTİK ÇƏPGÖZLÜK ZAMANI “HÜMMELSHEİM” PLASTİK CƏRRAHİYYƏ ÜSULU.

Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi, Bakı ş., Azərbaycan

Açar sözlər: paralitik çəpgözlük, “Hümmelsheim” plastik cərahiyyə üsulu

Müasir oftalmologiyanın ən aktual problemlərindən biri də paralitik çəpgözlük və onun müasir müalicə üsullarıdır. Paralitik çəpgözlükdə göz almasının hərəkəti iflic olmuş əzələ istiqamətində kəskin məhdudlaşmış və ya heç olmur, göz alması isə əks tərəfə çəpləşir. Xəstələrdə diplopiya əmələ gəlir ki, bu da onların xarici mühitə uyğunlaşmasında çətinlik törədir. Xəstələr subyektiv əlamət kimi başgicəllənmədən şikayətlənirlər. Diplopiyadan əziyyət çəkdiyinə görə xəstələr fiksasiya zamanı boyun əzələlərini gərginləşdirərək başlarını yana əyirlər. Nəticədə görmə ilə bağlı əyriboynluq əmələ gəlir. Başın belə vəziyyətində diplopiya və başgicəllənmə olmur [1-9].

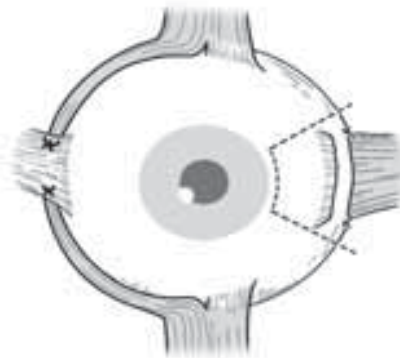
Paralitik çəpgözlüyün əsas müalicə üsulu - cərrahi üsuldur. Bugünkü gün strabizmoqlar oftalmocərahiyyədə bir çox plastik cərahiyyə üsullarından istifadə edirlər. Son zamanlar “Hümmelsheim” plastik cərahiyyə üsulu daha çox diqqəti cəlb edir. Əməliyyatın məqsədi iflic olmamış əzələlərin liflərinin bir hissəsinin iflic olmuş əzələ liflərinə köçürməklə gözün hərəkətini hissəvi bərpa etməkdir [6 ,9,10].

İşin məqsədi

Xarici düz əzələnin parezi və ya iflici zamanı “Hümmelsheim” plastik cərahiyyə əməliyyatından sonra kliniki analizin aparılması.

Material və metodlar.

Xarici və daxili düz əzələnin parezi və iflici diaqnozu ilə akad. Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin uşaqlarda görmənin mühafizəsi şöbəsinə daxil olan 11 xəstə üzərində cərrahi əməliyyat aparılmışdır. Orta yaş həddi 3-8 yaş arasında olmuşdur. Xəstələrin 4-ü qız, 2-si oğlan olmuşdur. Bütün xəstələrdə viziometriya, skioskopiya, sikloplegiyadan əvvəl və sonra refraktometriya, görmənin xüsusiyyəti (svetotest aparatında), tonometriya, oftalmoskopiya, biometriya kimi standart oftalmoloji müayinələr aparılmışdır. Göz almasının doqquz vəziyyətdə hərəkətləri yoxlanılmışdır. Çəplik bucağının diaqnozu “Hirşberq” üsulu ilə, prizmalarla və sinoptoforda təyin olunub. Bütün xəstələrə əməliyyatdan əvvəl və sonra düz okklüziya, pleoptik və ortoptik müalicə təyin olunmuşdur.

Şəkil 1. Antoqonist əzələnin resessiya yolu ilə zəiflədilməsi

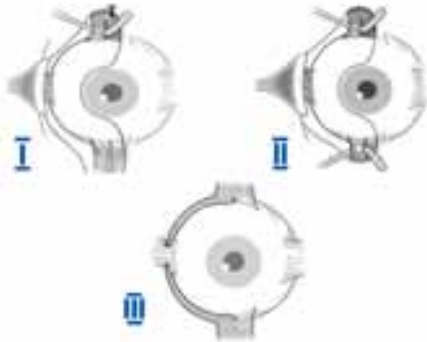
Əməliyyatın texnikası: Cərrahi əməliyyat yerli və ümumi anesteziya altında 2- etapda həyata keçirilmişdir. 1-ci etapda konyunktivada şaquli kəsik aparıldıqdan sonra antioqonist əzələ qarmağa götürülür əzələnin başlanğıc yerinə tikişlər qoyulur, daha sonra əzələ kəsilib tikişlərlə arxadan episkleraya birləşdirilir, yəni resessiya yolu ilə zəiflədilir (şəkil 1).

2-ci etapda xarici, yuxarı və aşağı düz əzələlər qırmağa alınır. Daha sonra yuxarı və aşağı düz əzələlərdən bir qisim liflər ayrılır və xarici və ya daxili düz əzələyə tikilərək, hissəvi transplantasiya olunur (şəkil 2). Konyunktivaya fasiləsiz tikiş qoyulur. Antibiotik və qlükokortikoidin konyunktiva altına yeridilməsi ilə əməliyyat başa çatdırılır.

Eyni vaxtda dörd əzələ üzərində cərrahi müdaxilə əzələlərdə işemiya riskini artırdığı üçün arzuolunmazdır. [1,6,7,9,10]. Bu səbəbdən əməliyyat 2-etaqda həyata keçirilmişdir. Cərrahi əməliyyat daha sonra ortoptik müalicə ilə davam etdirilmişdir. Xəstələr 3-aydan 1-ilədək müşahidə altında olmuşdular. Əməliyyatlar fəsadsız həyata keçirilmişdir. Əməliyyatdan sonrakı müşahidə müddətində xəstələrin heç birində ağırlaşmalar qeydə alınmayıb.

Nəticə və müzakirələr :

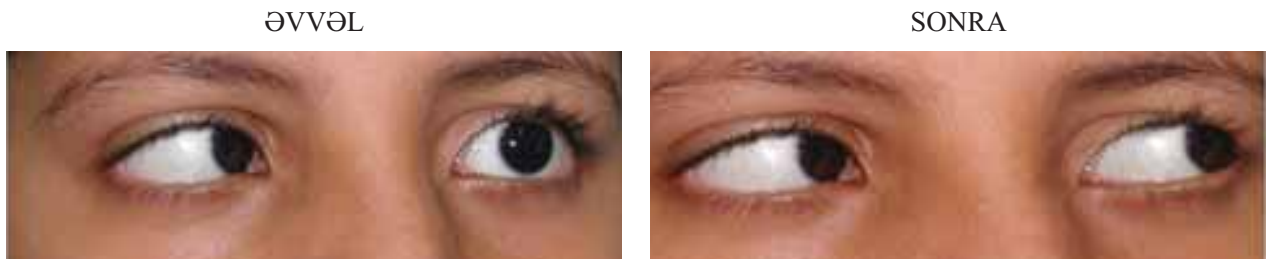
Əməliyyatdan sonrakı dövrdə xəstələrin hamısında çəplik bucağının dərəcəsi azalmış, əyriboyunluq aradan götürülmüşdür (şəkil 3) , iflic əzələ istiqamətində gözün hərəkəti hissəvi bərpa olmuşdur (şəkil 4) . Binokulyar görmə bərpa olunduğu üçün xəstələrdə görmə itiliyi artmışdır.

Şəkil 2. Əməliyyatın texnikası

Şəkil 3. Əməliyyatdan sonra əyriboyunluq aradan götürülmüşdür

Şəkil 4. Əməliyyatdan sonra iflic əzələ istiqamətində gözün hərəkəti hissəvi bərpa olunmuşdur

Yekun:

Apardığımız tədqiqatlara əsasən xarici düz əzələnin parezi və ya iflici zamanı tətbiq edilən "Hümmelsheim" plastik cərrahiyyə üsulu oftalmocərrahi praktikada kosmetik və funksional cəhətdən sadə, etibarlı və effektiv müalicə üsulu hesab edilir.

ƏDƏBİYYAT

1. Quliyeva Z.T., Zairova P.H. Göz xəstəlikləri / Bakı, 1987, s.120-121.
2. Ali Şefik Sanac, E.Cumhur Şener. Şaşılıq ve tedavisi, Ankara, 2007,s.61-69.
3. E.Cumhur Şener. Çoçuk göz hastalıkları ve şaşılık / Ankara, 2009, s.160-168.
4. Аветисов Э.С., Ковалевский Е.И., Хватов А.В. Руководство по детской офтальмологии / М., 1987, 192-225.
5. Глазные болезни / Под ред. Копаевой В.Г., М., 2002, с.391-398
6. Канский Дж. Дж. Клиническая офтальмология / 2006, с.521-556.
7. Офтальмология, национальное руководство / Под ред. Аветисова Э.С, Егорова Е.А., Мошетовой Л.К., Нероева В.В., Тахчиди Х.П., 2008, с.775-790.
8. Сомов Е.Е. Клиническая офтальмология / 2008, с.147-150.
9. David K. Coats, Scott E. Olitsky. Strabismus surgery and its complications / 2007, p. 131-183.
10. Eugene H. Helveston. Surgical management of strabismus, 2005, p. 361-454.

Велиева-Гасанзаде Л. Ю., Мустафаева Д.М.,

НАШ ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ ПЛАСТИЧЕСКОЙ ОПЕРАЦИИ “HÜMMELSHEIM” ПРИ ПАРАЛИТИЧЕСКОМ КОСОГЛАЗИИ.

Национальный Центр Офтальмологии имени акад. Зарифы Алиевой, г.Баку, Азербайджан

Ключевые слова: пластическая операция “Hümmelsheim”, паралитическое косоглазие

РЕЗЮМЕ

Цель работы: Анализировать результаты пластической операции “Hümmelsheim” при параличе или порезе наружной прямой мышцы.

Эта операция была проведена на 6 пациентах принятых в наш стационар. После операции у всех пациентов был ликвидирован наклон головы, уменьшился угол косоглазия, было частично восстановлено движение глаза в направлении парализованных мышц. Таким образом, применение операций “Hümmelsheim” при параличе или порезе наружной прямой мышцы является эффективным и результативным методом лечения.

Veliyeva-Hasanzade L.Y., Mustafayeva D.M.,

OUR EXPERIENCE OF THE “Hümmelsheim” PLASTIC SURGERY APPLICATION IN PARALITIC SQUINT

National Centre of Ophthalmology named after acad. Zarifa Aliyeva, Baku, Azerbaijan

Key words: plastic surgery “Hümmelsheim”, paralitic squint

SUMMARY

Aim. To analyse the results of the “Hümmelsheim” plastic surgery in the paralysis or paresis of the external rectus muscle.

6 patients, who had been admitted to the hospital, were subjected to this surgery. After the surgery the abnormal head position was corrected, the angle of squint was decreased the eye movement toward the paralised muscles was partially restored. So, the “Hümmelsheim” surgeries application in the paralysis or paresis of the external rectus muscle is the effective and resultant method of treatment.

Korrespondensiya üçün:

Vəliyeva-Həsənzadə Lamiyə Yunus qızı, uşaq və yeniyetmələrin görməsinin mühafizəsi şöbəsinin həkim-oftalmoloqu

Mustafayeva Dursun Mahmud qızı, uşaq və yeniyetmələrin görməsinin mühafizəsi şöbəsinin həkim-oftalmoloqu

Tel.: (99412) 569-91-36, (99412) 569-91-37

Ünvan: AZ1000, Bakı şəh., Cavadxan küç., məhəllə 32/15.

Email: administrator@eye.az : www.eye.az